

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, в професионално направление: 3.8 „Икономика“, научна специалност „Статистика и демография“

Изготвил становището: доц. д-р Стела Стойчева Касабова, катедра „Статистика и приложна математика“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, научна специалност „Статистика и демография“.

Автор на дисертационния труд: Цветозария Димитрова Гатева, задочен докторант към катедра „Статистика и приложна математика“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, научна специалност „Статистика и демография“

Тема на дисертационния труд: „Усъвършенстване на организационната структура на НСИ – проблеми и перспективи“

Основание за изготвяне на становището: Заповед №1320/17.12.2024 г. за откриване на процедура по публична защита на дисертационен труд и утвърждаване състава на научното жури и Решение на научното жури на първото заседание, проведено на 14.01.2025 г.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационния труд е в обем 234 страници и съдържа заглавна страница, съдържание, списъци на таблиците и фигурите, въведение, изложение в три глави, заключение, библиография, приложения и декларация за оригиналност. Основният текст на дисертационния труд се състои от 195 страници. В списъка с използвана литература са посочени 135 източника, от които 111 на кирилица и 24 на латиница. В изложението са включени 42 таблици и 26 фигури, оформени според изискванията на статистическата теория.

Във въведението е представена обосновка за актуалност на избраната тема, ясно и точно са формулирани обектът, предметът, целта и тезата на изследването. **Обект** на изследване е организационната структура на НСИ, а промените в структурата и осигуряването на дейността на НСИ с персонал са определени като **предмет** на изследване. **Целта** на дисертационния труд е извършване на анализ и оценка на промените в организационната структура на НСИ, на ресурсното осигуряване на дейността с персонал, установяване на закономерностите и разкриване на структурните промени в персонала по образование и възраст. **Изследователската теза** изразява позицията на автора, че за производството на висококачествена, надеждна и достоверна статистическа информация, НСИ трябва да поддържа организационна структура, адекватна на

времето и адаптирана към промените, породени от бързото развитие на информационните и комуникационните технологии.

В структурно отношение разработката е добре балансирана, като първите две глави могат да се определят като теоретични, разкриващи основните аспекти на организационната структура на управление в НСИ и промените, настъпили в нея през периода на изследване. Третата глава е с практическа насоченост и представя резултатите за ресурсното осигуряване на дейността на НСИ с персонал посредством подходящи статистически методи за оценка и анализ.

Проучената и цитирана научна литература съответства на тематичната проблематика на изследването. Използваните статистически методи са детайлно и коректно представени в изложението. Извършено е задълбочено проучване на официални статистически документи – укази, закони, правилници и други документи, както и публикации, посветени на годишнини от създаването на българската държавна статистика, стратегиите за развитие и отчетите за изпълнението от дейността на НСИ.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Актуалността на избраната проблематика се основава на необходимостта от комплексно изследване на състоянието и развитието на организационната структура на НСИ в отговор на нарасналите потребности от достъпна статистическа информация и в съответствие със съвременните стандарти чрез въвеждане на достиженията на информационните и комуникационните технологии, повишаване качеството на статистическите данни и удовлетвореността на потребителите.

В първа глава се разглежда същността на организационната структура като основен компонент за успешното управление. Направен е преглед на научната литература за организационната структура. Акцентира се, че структурата на управление отразява вътрешния строеж на системата и редът, по който са свързани елементите в нея. Представени са основни характеристики на организационната структура като йерархичност, функционалност на обособените звена, синхронизиране на организационните връзки и взаимоотношения между елементите на организационната структура на управление. Изяснени са основните организационно-структурни параметри. Разгледани са структуроопределящите фактори, елементите на организационната структура на управление, организационните дейности и организационните принципи. Представен е хронологичен преглед на развитието на статистическия орган на България, като на база на проучването е предложено *периодизиране в четири етапи*: създаване и утвърждаване на българската държавна статистика; българската държавна статистика в условията на централно планирана икономика; българската държавна статистика в условията на пазарна икономика; и българската държавна статистика в условията на членство в ЕС.

Във втора глава е извършен сравнителен анализ на организационната структура на НСИ за периода 2004-2023 г. Представени са проекти и стратегии за промяна на организационната структура на НСИ. Организационната структура на НСИ е тема на три проекта: за реорганизация на НСИ, за устойчиво развитие на Националната статистическа система и за модернизация на НСИ. Представена е действащата система от показатели за оценка на ресурсното осигуряване на дейността на НСИ и за оценка на ефективността и ефикасността на действащата организационна структура. На основата на устройствените правилници и отчетите за дейността на НСИ и за изпълнението на Националната статистическа програма, са проследени и обобщени промените в организационната структура на НСИ. Изяснени са промените в териториалните структури на НСИ, като специално се акцентира върху тяхната реорганизация от 2015 г. Извършен е анализ на административния капацитет на НСИ в контекста на приетите държавни стандарти и изисквания за публичните държавни органи.

Трета глава е посветена на статистически анализ на ресурсната осигуреност на дейността на НСИ с персонал. Използвани са методи за анализ на динамични редове и на структурни изменения, които са описани подробно в първия параграф. Акцентира се върху изследване динамиката на показателите, характеризиращи кадровото осигуряване, промените във възрастовата и образователната структура на служителите на НСИ общо, за централното управление на НСИ и на териториалните статистически бюра. Анализирани са структурата на персонала по възраст и образование. Установени са закономерности и са изведени обосновани заключения, като се акцентира на причините, довели до тези резултати.

В заключението в синтезиран вид са представени основните изводи от дисертационния труд.

Авторефератът е в обем от 44 страници, съдържа всички задължителни елементи и представя в синтезиран вид, прецизно и коректно съдържанието на дисертационния труд. Авторефератът фокусира вниманието върху структурата и логиката на изследването, представя достатъчно пълно и убедително авторовите решения и получените основни научно-приложни резултати.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В приложената справка за приносите в дисертационния труд, докторантът правилно и детайлно е отразил основните научни и научно-приложни приноси в областта на изследваната проблематика. По-конкретно това са:

- представена е обосновка, че организационната структурата на управление има определящо значение за адекватното функциониране на Националния статистически институт;
- въз основа на задълбочен хронологичен преглед на развитието и подчинеността на статистическия орган на България, са обособени четири

основни етапа, през които преминава утвърждаването на националната статистика;

- извършен е сравнителен анализ на организационната структура на НСИ, като същевременно е разгледан административният капацитет на НСИ, съобразно приетите държавни стандарти и изисквания за публичните държавни органи, въз основа на проучване на устройствените правилници на НСИ за периода 2003-2023 г;
- на основата на извършения емпиричен анализ са установени обективни закономерности и тенденции по ключови показатели, характеризиращи кадровото осигуряване на дейността на НСИ. Извършена е оценка на интензивността на измененията в образователната и възрастовата структура на служителите в НСИ и са формулирани конкретни изводи и обобщения;
- на базата на извършените проучвания е изведена препоръката, че организационната структура НСИ трябва да се усъвършенства в посока дигитализация и внедряване достиженията на информационните и комуникационните технологии чрез разширяване на съществуващите и изграждане на нови информационни системи, както и интегрирането им с информационните системи на други институции.

IV. Въпроси по дисертационния труд

Нямам въпроси по отношение съдържанието на представения дисертационен труд.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният дисертационен труд на тема: „Усъвършенстване на организационната структура на НСИ – проблеми и перспективи“ представлява задълбочено самостоятелно изследване, съдържа ясно изразена авторова позиция, аргументирани анализи и обобщения с точно очертани приносни моменти.

Обобщавайки всичко казано по-горе, считам, че дисертационният труд е с високи теоретични качества и практическа приложимост. Това ми дава основание да дам *положителна оценка* на доктората и да предложа на членовете на Научното жури да присъдят образователна и научна степен „доктор“ на докторант Цветозария Димитрова Гатева.

Дата 18.02.2025 г.

Изготвил становището:
(доц. д-р Стела Касабова)